

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงาน การศึกษาตนเองของสถานศึกษา ในการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพ การศึกษา รายละเอียดในเนื้อหาที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 คุณภาพการศึกษา

1.1.1 ความหมายของคุณภาพ

1.1.2 คุณภาพการศึกษา

1.1.3 แนวนโยบายในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

1.1.3.1 นโยบายในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.1.3.2 นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

1.1.4 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 การประกันคุณภาพการศึกษา

1.2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2.2 หลักการและแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2.3 กรอบการประกันคุณภาพการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ

1.3. การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.3.1 หลักการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.3.2 ระดับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.3.3 บทบาทของสถานศึกษา

1.4 ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4.1 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

1.4.2 หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

สถานศึกษา

1.5 มาตรฐานการศึกษา

1.5.1 มาตรฐานการศึกษา ด้านผู้เรียน

1.5.2 มาตรฐานการศึกษา ด้านกระบวนการ

1.5.3 มาตรฐานการศึกษา ด้านปัจจัย

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยในประเทศ

2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1.คุณภาพการศึกษา

1.1.1 ความหมายของคุณภาพ

คำว่า “คุณภาพ” เป็นแนวคิดที่มีวิวัฒนาการมาอย่างสอดคล้องกันในเชิงแนวคิด ความหมายและการประยุกต์ใช้อย่างมีระบบซึ่งความหมายของคำว่า “คุณภาพ” (Quality) มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน สาระสำคัญส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 187) ให้ความหมายว่า คุณภาพ หมายถึง ลักษณะความดี ลักษณะประจำบุคคลหรือสิ่งของ

กรมสามัญศึกษา (2542 ก : 4) ให้ความหมายว่า คุณภาพ หมายถึง ความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือสอดคล้องกับข้อกำหนด ซึ่งรวมทั้งคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการที่จะส่งมอบกับลูกค้า

คำปุ่น ภูเงิน (2544 : 16) ให้ความหมายว่า คุณภาพ หมายถึง ความเหมาะสม ความสอดคล้องที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ให้ความพอใจแก่ลูกค้า

นิกัญชลา ลันเหลือ (2544 : 7) ให้ความหมายว่า คุณภาพ หมายถึง ผลของการจัดการดำเนินการตามกระบวนการเพื่อให้ได้ผลของการดำเนินการตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จุดเด่นคือ การสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

วิโรจน์ ค้อไม้ (2545 : 13) ให้ความหมายว่าคุณภาพว่า คุณภาพ หมายถึง ลักษณะที่ใช้ในการพิจารณาถึงความพึงพอใจตามที่ระบุไว้

สรุปได้ความหมายว่า คุณภาพหมายถึง ลักษณะความดี ความเหมาะสม ความสอดคล้องในการจัดกำหนดการดำเนินการตามลักษณะงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามความพอใจให้กับลูกค้า

1.1.2 คุณภาพการศึกษา มีผู้ให้ความหมายคุณภาพการศึกษา ไว้หลายท่าน ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 750) ได้ให้ความหมายคุณภาพการศึกษาไว้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง การเล่าเรียน ฝึกฝน และอบรม

พระธรรมปิฎก (2539 : 175) ได้ให้ความหมายคุณภาพการศึกษาไว้ว่า การศึกษา หมายถึง การพัฒนาคนให้มีชีวิตที่ดีงาม คำว่าชีวิตที่ดีงามนี้ หมายถึง ความเป็นอยู่อย่างถูกต้อง มีคุณค่า เกื้อกูล เป็นประโยชน์และมีความสุข อย่างน้อยต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่น

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 45) ได้ให้ความหมายคุณภาพการศึกษาไว้ว่า หมายถึง การทำให้ผู้ปกครองชุมชน สังคม พึงพอใจในคุณภาพของผลผลิต

กรมสามัญศึกษา (2542 ก : 11) ได้ให้ความหมายคุณภาพการศึกษาไว้ว่า หมายถึง คุณสมบัติ คุณลักษณะ สภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนองความต้องการและความจำเป็นสำหรับผู้เรียนและสังคมในปัจจุบันและอนาคต โดยได้มาตรฐานตามที่กำหนด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คำปิ่น ภูเงิน (2544 : 17) ให้ความหมายคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง คุณลักษณะของผู้เรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการศึกษาและได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ซึ่งถือเป็นความสามารถในการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการตามความมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา ทำให้คุณลักษณะของผู้เรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการศึกษาแล้วมีระบบได้มาตรฐานตามเกณฑ์หรือตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ สร้างความพึงพอใจแก่สังคมเกิดความมั่นใจ ศรัทธาและยอมรับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

สรุปได้ความหมาย คุณภาพการศึกษา หมายถึง การเรียน การฝึกฝนและอบรม เพื่อให้การพัฒนาคนให้มีคุณภาพให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน สำเร็จตามเกณฑ์มาตรฐาน จนเป็นที่พึงพอใจของประชาชนสังคมและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

1.1.3 แนวนโยบายในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

1) นโยบายในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

วิชัย ตันศิริ (2542 : 89) กล่าวถึง สาระสำคัญที่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดไว้ว่า ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยในมาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน

การศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ทั้งนี้ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรับรองการประกันคุณภาพภายนอก ในมาตรา 49 ได้บัญญัติให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่ง อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน และในมาตรา 50 ได้บัญญัติให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษาตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

2) นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 56) ได้กำหนดกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2550 คนไทยทุกคนมีโอกาสและมีความเสมอภาคในการรับบริการการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยทุกคน ทุกส่วน ในสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดการศึกษา กระบวนการเรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเรียนรู้ด้วยความสุข มีคุณภาพมาตรฐานสูงเป็นที่พึงพอใจของสังคม โดยมีครูเก่งครูดี มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีกระบวนการบริหารจัดการศึกษาที่กระจายอำนาจ ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสได้รับการบริการการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเป็นเลิศ โดยโรงเรียนมีคุณภาพ การเรียนมีคุณภาพ ห้องเรียนมีคุณภาพ และผู้เรียนมีคุณภาพ

ได้มาตรฐานสูงในระดับสากลภายในปี 2550 ทั้งนี้จะต้องจัดให้การปฏิรูปการศึกษา เช่น

1) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและสถานการณ์
ในอนาคตจะต้องเน้นการพัฒนา "คุณภาพการศึกษา" โดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้ จะต้องจัดทำ
การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากร
ทางการศึกษาและการปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการ

3) จะต้องเริ่มที่โรงเรียนที่ห้องเรียน ต้องเริ่มต้นจากห้องเรียนแต่ละห้อง
และได้มาตรฐานสูงในระดับสากล มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้มี
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษาปฏิรูป คือ

- มีความคิดริเริ่ม
- มีความคิดสร้างสรรค์
- มีคุณธรรม จริยธรรม
- มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สติปัญญาและสังคม
- สามารถพึ่งตนเองและร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์โดยต้อง

ดำเนินการภายใต้กระบวนการที่สำคัญ ๆ คือ

- ก. มีการพัฒนาสถานศึกษา
- ข. มีการเรียนการสอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง
- ค. มีการจัดการเรียนการสอนที่สนองความต้องการของผู้เรียน

และชุมชน

- ง. มีบรรยากาศที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้
- จ. มีการประกันคุณภาพการศึกษา
- ฉ. ระบบการพัฒนามาตรฐานทั้งผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง

และเป็นระบบ

- ช. การเทียบโอนผลการเรียน และประสบการณ์เรียนรู้
- ซ. มีระบบการติดตามประเมินผลโดยมีการจัดทำ School

Review และ School Report ที่สามารถนำเสนอต่อสาธารณชน

ญ. การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบผลการดำเนินงานทั้งนี้

เพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพตามที่ผู้เกี่ยวข้องต้องการและคาดหวัง คือ

- ผู้เรียนมีคุณภาพในระดับสากล

- ห้องเรียนมีคุณภาพได้อย่างมาตรฐาน

เพื่อให้การดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดองค์ประกอบหลักของการปฏิรูปการศึกษาไว้ ดังเช่น จัดระบบบริหารและการจัดการให้มีเอกภาพและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยเน้นสถานศึกษา เป็นหน่วยวางแผนยุทธศาสตร์ของการจัดการศึกษาในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรพัฒนาระบบการวางแผน การระดมและจัดสรรทรัพยากร การควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผลที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา โดยใช้ยุทธศาสตร์ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีการควบคุม ตรวจสอบ แทรกแซงและประเมินคุณภาพและให้มีการรายงานผลต่อสาธารณะ

1.1.4 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ปัจจัยนำเข้าและกระบวนการที่สำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาในทันที ได้แก่ หลักสูตรและบุคลากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ โดยมี การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยให้มีมาตรฐานสูง มีคุณภาพในระดับสากลและมีชีวิต อยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข ซึ่งแนวคิดและแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญในแต่ละด้าน ดังนี้

1) การพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สังคม และปัญญา สามารถพึ่งตนเองและร่วมมือกับคนอื่นอย่างสร้างสรรค์ หลักสูตรต้องมีลักษณะกว้าง ยืดหยุ่น และมีความเป็นสากล มีเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการเรียนรู้โลกปัจจุบันและอนาคต เนื้อหาเชื่อมโยง และต่อเนื่องกันทุกระดับ ทั้งระบบในโรงเรียน ระบบนอกโรงเรียนและการศึกษาตลอดชีพ เปิดโอกาสให้ชุมชนหรือสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดและพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะให้ ยืดหยุ่นและหลากหลายสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของชุมชน สังคม และการประกอบอาชีพในท้องถิ่น

แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ

1. ทบทวนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทันสมัย

ที่สำคัญ ดังนี้

- 1.1 ยึดหยุ่น สมองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
- 1.2 ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนา
- 1.3 มีความสมดุลทั้งเนื้อหาเวลาและเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน
- 1.4 มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางการศึกษา
- 1.5 เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์
- 1.6 มุ่งสร้างเอกภาพของชาติให้สอดคล้องผสมผสานระหว่างความเป็นไทยและความเป็นสากล
- 1.7 เปิดโอกาสให้มีการถ่ายโอนผลการเรียนรู้จากในระบบนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการเทียบประสบการณ์
- 1.8 มุ่งให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ขั้นพื้นฐาน

2. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา

3. เตรียมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ส่งเสริมการพัฒนาและการใช้หลักสูตร
5. ประชาสัมพันธ์หลักสูตร
6. ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร

2) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งที่รับผิดชอบจัดการศึกษาของชาติโดยตรงจะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีทั้งความรู้ความสามารถ และเทคนิควิธีในการปฏิบัติวิชาชีพที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Center) ได้รับการพัฒนาให้มีคุณธรรมมีความสำนึกและมีจิตวิญญาณของความเป็นครูมีขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งต้องพัฒนายกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติเป็นที่ยอมรับของสังคมและผู้ประกอบอาชีพครูต้องสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ

การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามีแนวทางการดำเนินงาน

ที่สำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาวิชาชีพครู เป็นกระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่จะพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติวิชาชีพที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ ครูเป็นผู้สนับสนุน ประกอบด้วย
  - 1.1 กำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
  - 1.2 กำหนดโครงสร้าง การพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์
  - 1.3 กำหนดเกณฑ์การสรรหาและวิธีการคัดเลือกผู้เข้าเรียนครูและผู้เข้าเป็นข้าราชการครู
  - 1.4 พัฒนาระบบการสรรหาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
  - 1.5 พัฒนาครู-อาจารย์ในคณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์
  - 1.6 พัฒนาระบบการเรียนการสอนในสถาบันหลักสูตร
  - 1.7 ปรับกระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งและระหว่างประจำการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

2. การยกระดับวิชาชีพครู เป็นกระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่จะพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติเป็นที่ยอมรับของสังคม ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญและแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ประกอบด้วย
  - 2.1 การพัฒนาระบบการเลื่อนตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษา
  - 2.2 การพัฒนาระบบการสร้างขวัญ แรงจูงใจและสวัสดิการแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา
  - 2.3 การตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การประสาน กำกับและติดตามประเมินผลแผนการพัฒนาวิชาชีพครูของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอนเป็นกระบวนการนำหลักสูตรไปปฏิบัติจริงให้บรรลุผล เป็นขั้นตอนสำคัญที่ครูจะต้องดำเนินการให้ผู้เรียนได้พัฒนาขีดความสามารถของตนได้เต็มตามศักยภาพ มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจและสังคม ให้เป็นผู้รู้จัก

คิดวิเคราะห์ ใช้เหตุและผลเชิงวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด รักการเรียนรู้ รู้วิธีการและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีเจตคติที่ดี มีวินัย มีความรับผิดชอบและมีทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาคน พัฒนาอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามกรอบหลักสูตรที่กำหนดไว้ ดังนั้น กระบวนการเรียนการสอนจึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่สำคัญ ดังนี้

- (1) ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ
- (2) เน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการกลุ่ม และทักษะกระบวนการ
- (3) ใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง
- (4) มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ทั้งภายในกลุ่มวิชา ระหว่างกลุ่มวิชา และการดำเนินชีวิตจริง
- (5) คำนึงความสมดุลระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิทยาการสมัยใหม่และความเป็นไทยกับความเป็นสากล
- (6) มีการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารและการเลือกใช้ข้อมูลที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน
- (7) สอดแทรก ปُلุกฝัง เสริมสร้างค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ในทุกสาขาวิชา
- (8) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน
- (9) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
- (10) ปรับปรุงวิธีการวัดและประเมินผล โดยเน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ

- รวบรวมรูปแบบกระบวนการเรียนการสอนจากแหล่งต่าง ๆ สังเคราะห์วิเคราะห์ จัดกลุ่มแยกประเภทเพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการนำไปใช้ในสถานการณ์การเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ
- พัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยเลือกรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วนำมาพัฒนาและทดลองเพื่อประยุกต์ใช้ในเนื้อหาวิชาและท้องถิ่นที่แตกต่างกันตลอดจนพัฒนารูปแบบการสอนใหม่ ๆ เพื่อให้มีการนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง

- ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อให้ได้รูปแบบกระบวนการเรียนการสอนใหม่ๆ และสอดคล้องตามความต้องการของท้องถิ่น

- สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยในเรื่องรูปแบบกระบวนการเรียนการสอน

4) การพัฒนาการบริหารและการจัดการ

ผู้บริหารการศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการให้มีเอกภาพ ต้องกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยเน้นสถานศึกษาเป็นหลักตลอดจนให้บุคคล ชุมชน มีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องพัฒนาระบบการวางแผนและให้มีแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทุกระดับ ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ

(1) ปรับอำนาจหน้าที่ของราชการในส่วนราชการให้สอดคล้องกับหลักการ ความเป็นเอกภาพด้านนโยบายคุณภาพการศึกษา มาตรฐานการศึกษาและการกระจายอำนาจโดยเน้นให้มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับ สนับสนุนและส่งเสริมด้านนโยบายแผน มาตรฐานการศึกษา ทรัพยากรการศึกษา ตรวจสอบติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยปฏิบัติการด้านการศึกษา

(2) ปรับโครงสร้าง กระบวนการ การจัดองค์กรการบริหารและการจัดการศึกษาของราชการส่วนกลาง ให้ครอบคลุมงานด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปและวัฒนธรรม โดยจัดให้มีกระทรวงศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท

(3) ในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่พร้อมที่จะจัดการศึกษาหรือจัดได้ไม่เพียงพอให้กระทรวงการศึกษา ประกาศกำหนดเขตพื้นที่บริการ เพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ที่มีขนาดพอเหมาะสำหรับการบริหารและการจัดการศึกษา โดยมีคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษาเขตพื้นที่ร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการบริหารและการจัดการศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวง

(4) กระจายอำนาจทางการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาระดับปริญญาของรัฐโดยตรงทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป โดยให้สถานศึกษาดังกล่าวเป็นนิติบุคคล

(5) ให้กระทรวงศึกษาธิการ กำกับและส่งเสริมด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษาในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษาเฉพาะกิจอื่น ๆ

(6) กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยให้การบริหารงานด้านต่าง ๆ สิ้นสุดในระดับสถานศึกษาให้มากที่สุด ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการสถานศึกษาแต่ละแห่ง

5) การประกันคุณภาพการศึกษา

เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่าสถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานโดยนักเรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

1.2 การประกันคุณภาพการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

Kajabnat Mahasarakham University

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

(Quality assurance) ไว้ดังนี้

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 19) การประกันคุณภาพ
การศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

กรมสามัญศึกษา (2542 : 8) ได้ให้ความหมายของ การประกันคุณภาพ
การศึกษา คือ กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

สภัญญา ภูโคก (2543 : 12) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพคือ
การดำเนินการของสถานศึกษาที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

อุทุมพร จามรมาน (2544 : 1) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพ การศึกษาคือ การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเป็นการให้หลักฐาน ข้อมูล แก่ประชาชนว่าบุคคลในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ผู้ปกครอง นักเรียน และ สาธารณชนมั่นใจว่านักเรียนน่าจะมีคุณภาพตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา

คำปุ่น ภูเงิน (2544 : 32) ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาคือ การดำเนินงานอย่างมีระบบ กระบวนการทำงานสามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง และผลผลิต คือ ตัวนักเรียนเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร

วิโรจน์ ค้อไผ่ (2445 : 16) ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา คือ แนวปฏิบัติที่ต้องดำเนินการเพื่อประกันว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปตามพันธกิจ ที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้และได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามคําหมาย

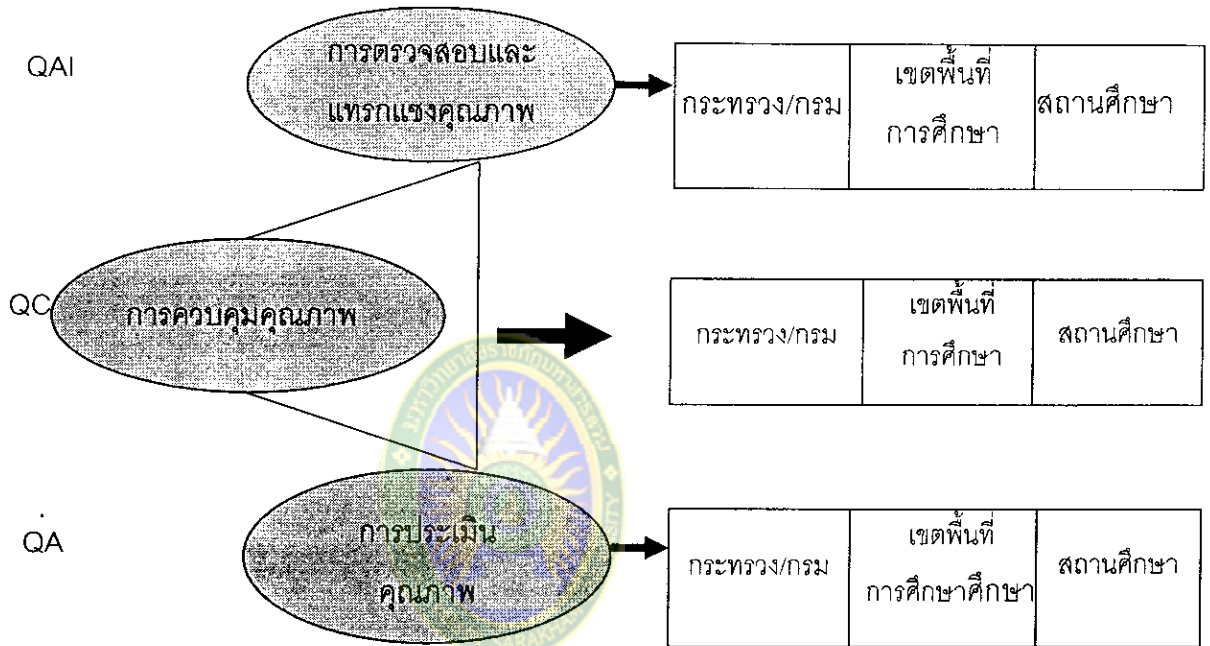
จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการกำหนดแนวปฏิบัติของสถานศึกษาเพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ความมั่นใจแก่ประชาชนและ ชุมชนในผลผลิตคือ นักเรียนเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

1.2.2 หลักการและแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 151) ได้ให้แนวคิดว่าในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด มีหลักการดังนี้

1. รัฐกระจายอำนาจการกำหนดนโยบายการบริหาร งานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรให้เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาทุกระดับและ ทุกประเภท (Decentralization)
2. รัฐสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วม รับผิดชอบในการจัดการศึกษา
3. รัฐจะต้องจัดให้มีการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีระบบการ ตรวจสอบและแทรกแซงคุณภาพการศึกษา และระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา

1.2.3 กรอบการประกันคุณภาพการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University
 แผนภูมิที่ 1 กรอบการประกันคุณภาพการศึกษา (QA/QI)

ที่มา : สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. 2542 : 151

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 151) ได้ให้แนวคิดว่าการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยการทำงาน 3 ประการ

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐาน ด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทาง

การศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารทางการศึกษาและการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริม การจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบและการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา (Quality Audit and Intervention) คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 การประเมินความก้าวหน้าของสถานศึกษาและการจัดรายงานของสถานศึกษารายงานประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามและตรวจสอบของสถานศึกษา (Internal Audit)

2.2 การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (External Audit)

2.3 มาตรการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Quality Intervention)

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) คือกระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

3.1 การทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (External School Review)

3.2 การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (Accreditation)

3.3 การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา (Total Quality Education)

การดำเนินการทั้ง 3 ประการ เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ และส่งผลซึ่งกันและกัน กระบวนการแทรกแซงคุณภาพการศึกษา สามารถดำเนินการทั้งในระหว่างกิจกรรมการควบคุมคุณภาพการศึกษาและในกิจกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา

1.3 การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.3.1 หลักการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ปัจจุบันมีกระแสเรียกร้องที่รุนแรงต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพ ต้องการให้มีการตรวจสอบมากขึ้น ผู้ปกครองต้องการรู้ว่าบุตรหลานของตน เมื่ออยู่ในสถานศึกษาทำอะไรได้ดีเพียงไร และชุมชนต้องการที่จะมั่นใจว่าสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ได้ตามมาตรฐาน

สถานศึกษาที่มีระบบการประกันคุณภาพศึกษานั้นจะต้องเป็นสถานศึกษาที่มุ่งมั่นจะสร้างระบบคุณภาพให้นักเรียน (ผลผลิต) มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน (ลูกค้า)

1. หลักการ/แนวคิด

ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของการจัดการศึกษา สถานศึกษาจะต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ

หอสมุดสถาบันราชภัฏมหาสารคาม

(Accountability) ต่อผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน นั่นคือผลผลิตต้องตอบสนองต่อลูกค้าและ เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ในด้านผู้ปกครองต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มี ส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมตัดสินใจในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา สถานศึกษาต้องแสดง ภาระหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งรวมทั้งมาตรฐานด้านผู้เรียน ด้านปัจจัย และด้านกระบวนการ ในด้านผลผลิตสถานศึกษาจะต้องกำหนดมาตรฐาน โดยคณะกรรมการ สถานศึกษา เมื่อได้มีการจัดการศึกษาจนผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ก็จะมี การกำหนดมาตรฐานให้สูงขึ้น และดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง มาตรฐานด้านผลผลิตจะถูกยกระดับให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงมาตรฐานระดับเขตพื้นที่ การศึกษาและมาตรฐานชาติ นอกจากนี้สถานศึกษาจะต้องแสดงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อ ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา (Authorities) กล่าวคือ มีการจัดทำแผนพัฒนา คุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและนำไปปฏิบัติจนเกิดเป็นรูปธรรมคุณภาพ ที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ คือ คุณภาพของผลผลิตแต่การที่จะได้มาซึ่งคุณภาพของ ผลผลิตที่ลูกค้าพอใจนั้น จะต้องมาจากคุณภาพของกระบวนการ (Process Quality) และ คุณภาพของบุคลากร (Human Quality) กระบวนการที่มีคุณภาพและคนที่มีคุณภาพเท่านั้นจึง จะสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพได้ และกระบวนการที่มีคุณภาพจะต้องเป็นกระบวนการที่ครบวงจร คุณภาพของคนต้องได้รับการฝึกอบรม เพื่อให้ทำงานอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพรู้ถึงวิธีทำงาน ที่ถูกต้อง และจะต้องพัฒนาคุณภาพของคนในลักษณะที่สร้างบรรยากาศของการรักการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นในองค์กร ซึ่งจะทำให้มีการปรับปรุงงาน และพัฒนาเทคโนโลยีได้ด้วยตนเองมี มูลค่าเพิ่มอยู่ในตัว

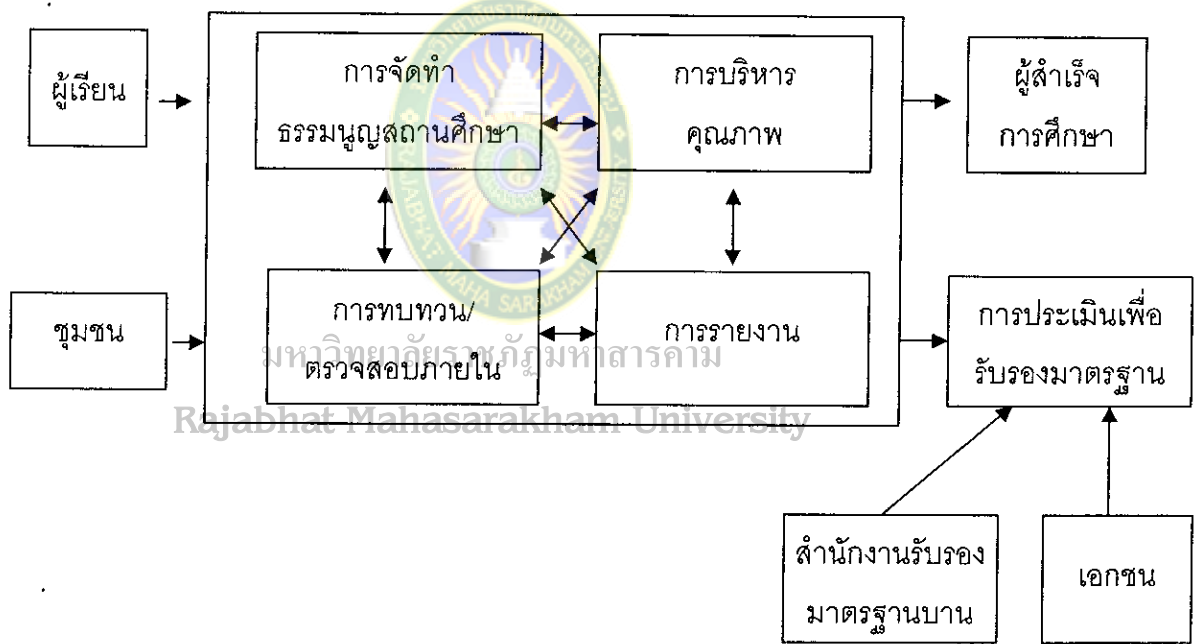
1.3.2. ระดับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 154) ได้ให้แนวทางในการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา จำแนกได้ 2 ระดับ คือ

1. ระดับ Accountability หมายถึง สถานศึกษามีระบบการบริหารคุณภาพ (Quality Management) ที่สร้างความมั่นใจ พิสูจน์ใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน ซึ่งเป็นลูกค้าว่า ผู้จบการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดในระดับนี้ ผู้ปกครองและชุมชนจะเป็นผู้ยอมรับ ในคุณภาพของผู้จบการศึกษา โดยผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามาเกี่ยวข้องในรูปคณะกรรมการ สถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ได้มีส่วนร่วม ในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ธรรมนุญสถานศึกษา) ร่วมรับผิดชอบและร่วมตัดสินใจ

2. ระดับ Accreditation หมายถึง สถานศึกษามีระบบการบริหารคุณภาพ (Quality Management) ที่สร้างความมั่นใจ หิงพอใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ลูกค้า ว่าผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยมีองค์กรภายนอกเป็นผู้รับรอง มาตรฐานการศึกษา

กระบวนการจัดการของสถานศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษา โดยการใช้ กระบวนการจัดการ เพื่อให้การดำเนินการในสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานคุณภาพการศึกษา

แผนภูมิที่ 2 กระบวนการจัดการของสถานศึกษา (Accreditation Framework)

ที่มา : สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. : 154-155

1.3.3 บทบาทของสถานศึกษา

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 155) ได้ให้แนวทางในการพัฒนาในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาจะเป็นผู้ดำเนินการโดยประชาชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนา และสถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามภาระงานต่อไปนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control)

1.1 การกำหนดมาตรฐาน

1.1.1 จัดทำมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่น จากมาตรฐานชาติ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร

สถานศึกษา ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

1.1.2 จัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านปัจจัย กระบวนการและผลผลิตของสถานศึกษา

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา

1.2.1 พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และพัฒนากระตุ้นใจให้ผู้ร่วมงานรู้จักและรักการเรียนรู้อยู่เสมอ เน้นให้บุคลากรในองค์กรมีความคิดริเริ่มเพื่อการสร้างสรรค์ปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

1.2.2 มีการสร้างจิตสำนึกของผู้ร่วมงานให้เห็นว่าการปรับปรุงคุณภาพจะต้องปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาและเป็นหน้าที่ของทุกคน

1.2.3 เป็นสมาชิกชมรมวิชาชีพครูหรือสมาชิกชมรมทางวิชาการของเขตพื้นที่การศึกษาและเป็นเครือข่ายศูนย์วิทยบริการ

1.2.4 จัดทำธรรมนูญสถานศึกษา

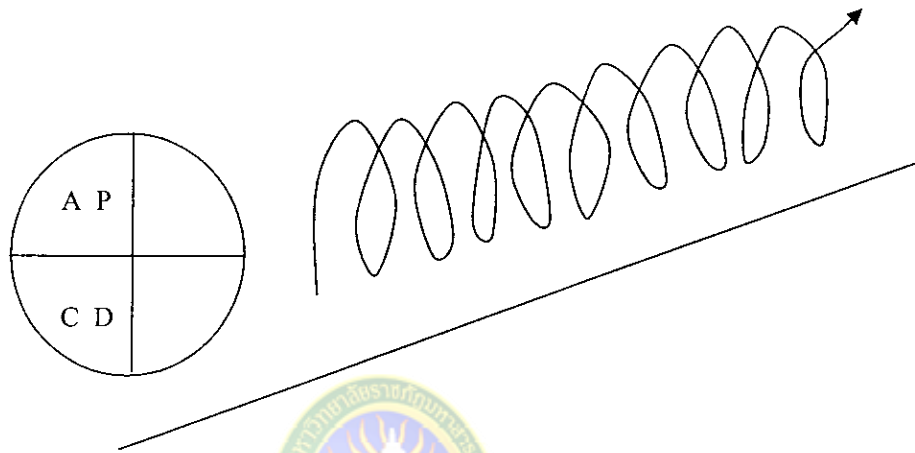
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.2.5 พัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

Rajabhat Mahasarakham University

1.2.6 ดำเนินการบริหารคุณภาพ (Quality Management) โดยมุ่งเน้นผลผลิต (นักเรียน) ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้า ดังนี้

1.2.6.1 ควบคุมคุณภาพ และประเมินตนเองในทุก ๆ ปี กิจกรรมของกระบวนการบริหาร และกระบวนการจัดเรียนรู้ โดยใช้วงจรควบคุมคุณภาพ (Quality Control Circle) PDCA ของเดมมิ่ง

แผนภูมิที่ 3 วงจรควบคุมคุณภาพ PDCA

ที่มา : กรมวิชาการ. 2541 ข : 39

แนวคิดของวัฏจักร PDCA นี้ ดร.วอลท์เตอร์ ชิวฮาร์ท เป็นผู้พัฒนาขึ้นเป็น
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
คนแรกใน ค.ศ. 1939 และ ดร.เอ็ดوارد เดมมิง เป็นผู้นำมาเผยแพร่ในประเทศไทยเมื่อปี
ค.ศ. 1950 จนเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในชื่อ วัฏจักรเดมมิง หรือวงจรควบคุมคุณภาพ หรือ
Rajabhat Mahasarakham University
วัฏจักรแห่งการบริหารคุณภาพ ศ.ดร.ฮิโตชิ คูเม กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายที่แท้ของ PDCA ซึ่ง
เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพ นั้นมิใช่เพียงแค่การปรับแก้ผลลัพธ์ที่เบี่ยงเบนออกไป
จากเกณฑ์มาตรฐาน ให้กลับมาอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการเท่านั้น แต่เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงใน
แต่ละรอบของ PDCA อย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบและอย่างมีการวางแผน PDCA ที่หมุน
ได้สูงขึ้นเรื่อย ๆ

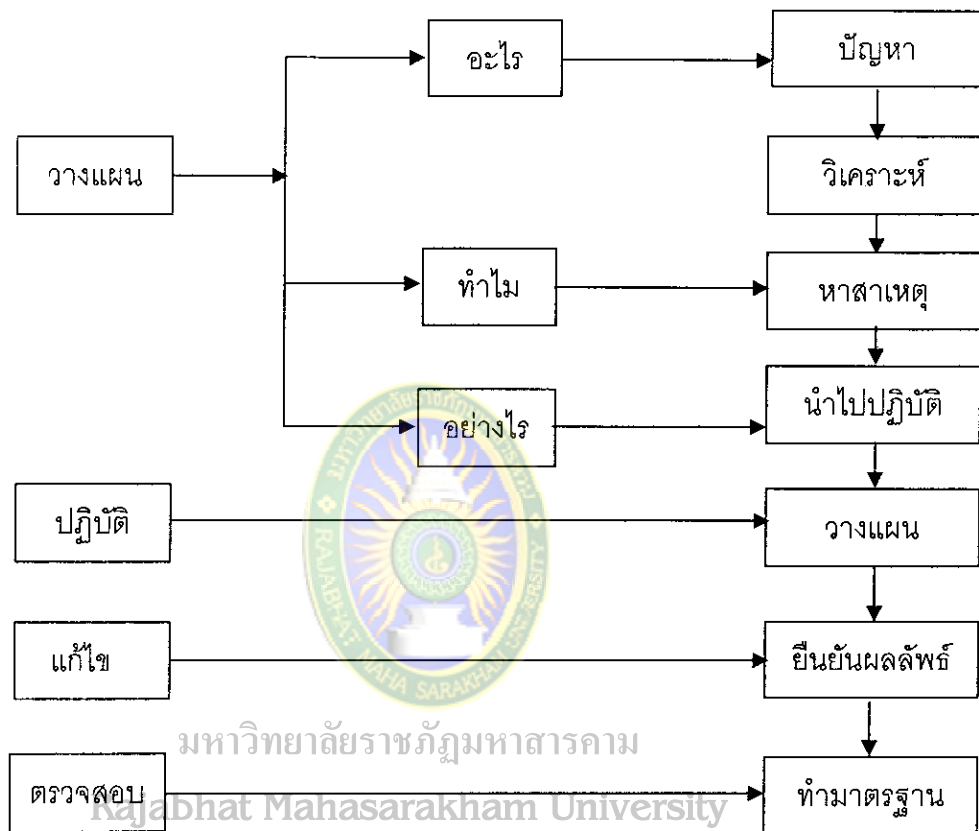
วงจรควบคุมคุณภาพ PDCA มีภารกิจหลัก 4 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan)

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do)

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check)

ขั้นที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Action)

แผนภูมิที่ 4 กระบวนการ PDCA

ที่มา : กรมวิชาการ. 2541 ข : 39-41

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) การวางแผนงานจะช่วยพัฒนาความคิดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาในรายละเอียดให้พร้อมในการเริ่มด้นลงมือปฏิบัติ (Do)

แผนงานที่ดีมีลักษณะ 5 ประการ

1. Realistic
2. Understandable
3. Measurable
4. Behavioral
5. Achievable

การวางแผน

1. กำหนดขอบเขตของปัญหาให้ชัดเจน
2. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
3. กำหนดวิธีการที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายให้ชัดเจนและถูกต้องแม่นยำที่สุดเท่าที่เป็นได้

ขั้นที่ 2 ปฏิบัติ (Do) ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ

1. การวางแผนกำหนดการการแยกแยะกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการกระทำกำหนดเวลาที่คาดว่าจะต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่างการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ
2. การจัดการแบบเมทริกซ์ การจัดการแบบนี้สามารถช่วยดึงเอาผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่าง ๆ มาได้และเป็นวิธีช่วยประสานงาน ๆ
3. การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงานให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกระทำให้ผู้ร่วมงานพร้อมในการใช้ดุลยพินิจที่เหมาะสมพัฒนาจิตใจให้รักการร่วมมือกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check) การตรวจสอบ ทำให้รับรู้สภาพการณ์ของงานที่เป็นอยู่ เปรียบเทียบกับสิ่งทีวางแผน ซึ่งมีกระบวนการดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ ของการตรวจสอบ
2. รวบรวมข้อมูล
3. พิจารณากระบวนการทำงานเป็นตอน ๆ เพื่อแสดงจำนวน และคุณภาพของผลงานที่ได้รับในแต่ละขั้นตอน เปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้
4. การรายงาน จะเสนอผลการประเมินรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลวรายงานเป็นทางการอย่างสมบูรณ์รายงานแบบย่ออย่างไม่เป็นทางการ

ขั้นที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Action) ผลของการตรวจสอบ หากพบว่าเกิดข้อบกพร่องขึ้น ทำให้งานที่ได้ไม่ตรงตามเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐาน ให้ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาลักษณะมีปัญหาค้นพบถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมาย ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ ถ้าพบความผิดปกติใด ๆ ให้สอบสวนค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกัน เพื่อมิให้ความผิดปกตินั้น เกิดขึ้นซ้ำอีกในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ผลงานได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการดังนี้

1. การย้ายนโยบาย
2. การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน

3. การประชุมเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

1.2.6.2 มีการทำงานเป็นมาตรฐานโดยควบคุมกระบวนการตามเอกสาร คู่มือ 3 ระดับที่จัดทำขึ้น คู่มือนโยบาย คู่มือขั้นตอนการทำงาน/แนวทาง/วิธีการคู่มือขั้นตอนการทำงาน/แผนการสอน(แผนการจัดการเรียนรู้)

1.2.6.3 ต้องให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วม เพื่อให้พลังที่มีอยู่อย่างจำกัด ของทุกคนในองค์กร ร่วมพัฒนาให้ตรงความต้องการของลูกค้า และความต้องการที่เปลี่ยนแปลง

1.2.6.4 มีการทำงานเป็นทีมในทุกระดับ เน้นให้ทุกคนมีอำนาจในการตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลให้ปรับปรุง สร้างขวัญกำลังใจ และทัศนคติที่ดี

2. การตรวจสอบคุณภาพ หรือการทบทวนคุณภาพภายใน (Internal Audit or Internal School Review)

2.1 สถานศึกษาต้องดำเนินการทบทวนคุณภาพภายในด้านคุณภาพสถานศึกษาและคุณภาพการจัดการเรียนรู้ทุกปี โดยคณะทำงานของสถานศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2.2 นำผลการทบทวนคุณภาพมาดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาควรกำหนดให้มีการประเมินความก้าวหน้า และประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการของสถานศึกษาในทุก ๆ แผนงาน แล้วนำผลมาพัฒนาปรับปรุง

1.4. ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นระบบที่สถานศึกษา ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การกำกับส่งเสริมและสนับสนุนของหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชา ข้อมูลหลักฐานที่ตรวจสอบได้ และมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับบริการด้านการศึกษามีคุณภาพ จากสถานศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนด ในมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการศึกษาและพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งทดลองระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาร่วมกับเขตการศึกษา จังหวัด และสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัด โดยผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากผู้บริหาร

การศึกษาทุกระดับ นักวิชาการทุกสังกัด และนำเสนอคณะกรรมการการศึกษาและ
คณะกรรมการบริหารคุณภาพและวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นชอบแล้ว
กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

1.4.1 ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
ภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มี
คุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร
การศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องประกอบด้วย

- 1) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- 6) การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 8) การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การดำเนินงาน ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องโดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด

1.4.2 หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลการศึกษา (2546 : 35-39)
ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาดังนี้

1.4.2.1 ให้สถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.4.2.2 ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
สถานศึกษาให้มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

- 1) กำหนดแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2) กำกับ ติดตาม และให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

3) เสนอสถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวนและรายงานงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

1.4.2.3 ให้สถานศึกษาจัดระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

1.4.2.4 ให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนสถานศึกษาท้องถิ่นและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.4.2.5 ให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงหลักการและครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1) เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความจำเป็นอย่างเป็นระบบและมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ

2) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

3) กำหนดวิธีการดำเนินงานที่มีหลักวิชาหรือผลการวิจัยหรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ให้ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

4) กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกให้การสนับสนุนทางวิชาการ

5) กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาทุกคนรวมทั้งผู้เรียนรับผิดชอบและดำเนินการที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) กำหนดบทบาทหน้าที่ และแนวทางให้บิดามารดา ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

7) กำหนดการจัดงบประมาณและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4.2.6 ให้สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารวมทั้งมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.4.2.7 ให้คณะบุคคลดำเนินการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.4.2.8 ให้สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

1.4.2.9 ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพร้อมหลักฐานข้อมูลและผลสัมฤทธิ์ เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

1.4.2.10 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัดส่งเสริม สนับสนุนและร่วมดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาดังนี้

- 1) จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
- 2) จัดให้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ ภาระงานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ในวิชาแกนหลักของสถานศึกษารวมกันเป็นรายปี/รายภาค
- 3) จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

1.4.2.11 ให้หน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัด ดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และรายงานผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดทราบ ทั้งนี้การตรวจสอบและทบทวนให้เป็นไปโดยอนุโลม

1.4.2.12 ให้หน่วยงานต้นสังกัดศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำกับ สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผลและผลดุงประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้วย

1.5 มาตรฐานการศึกษา

มาตรฐาน (Standard) หมายถึง เป้าหมาย วัตถุประสงค์ หรือเกณฑ์ของการศึกษา ที่แสดงเป็นตัวเลขในรูปค่าเฉลี่ยทางสถิติหรือเป็นปรัชญาในรูปความดีเลิศทางอุดมคติหรือหมายถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินสิ่งหนึ่งสิ่งใด

มาตรฐานคุณภาพการศึกษา กรมวิชาการได้กำหนดไว้เป็น 3 ด้าน คือ

(กรมวิชาการ. 2541.ข. : 32-33)

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน
2. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย
3. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ

ตัวบ่งชี้ หมายถึง กรอบแนวทางที่ใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพและประกันคุณภาพ

มาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของ สมศ. (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543:15-30) ได้กำหนดไว้ดังนี้

1.5.1 มาตรฐานการศึกษา ด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา
2. ซื่อสัตย์สุจริต และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สำหรับระดับอาชีวศึกษา มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
3. มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนร่วม
4. ประหยัด ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย

ตัวบ่งชี้

1. เคารพและรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติและผู้ใหญ่
2. รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
3. มีความรู้และปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่เป็นปัญหาของสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาสถานศึกษาและท้องถิ่น
5. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนา
สิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้

1. รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคม
ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม
2. ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และมีส่วนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
3. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์
มีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

ตัวบ่งชี้

1. สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด
2. สามารถประเมินค่าความเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี -
ข้อเสีย ความถูก-ผิดระบุสาเหตุ-ผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีและมีปฏิญาณในการแก้ปัญหา
และตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม
3. มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนด

เป้าหมายได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้

1. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา/หมวดวิชา
ที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ
สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และวิชาเฉพาะสาขาสำหรับอาชีวศึกษา)
2. มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้
และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้

1. มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ รู้จักตั้งคำถาม
เพื่อหาเหตุ-ผล
2. รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ทั้งใน
และนอกสถานศึกษา

3. สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตัวเอง

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะ และวัฒนธรรมที่ดั่งงามของไทย

ตัวบ่งชี้

1. รู้จักท้องถิ่น รักและร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. มีความรู้ ความเข้าใจภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาของท้องถิ่น และนำมาใช้ได้
3. ชื่นชมและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีที่ดั่งงามของท้องถิ่นและของไทย

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนรู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี

ตัวบ่งชี้

1. รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ข้อดี ข้อด้อยของตนเอง และพยายามปรับปรุงตนเอง

2. เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น

3. รู้กาลเทศะในการใช้คำพูด กิริยามารยาทและการแต่งกาย
4. สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทาง ตัดสินใจ และแก้ปัญหาของตนเองได้

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้

1. สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ
2. ชยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจในผลงานของตนเอง
3. สามารถทำงานเป็นทีม
4. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
ตัวบ่งชี้

1. มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน
3. ร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อนและบุคคลทั่วไป
4. รู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา
ตัวบ่งชี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา
2. ไม่เสพสิ่งเสพติดและปลอดภัยจากสิ่งมอมเมา และไม่แสวงหา

ผลประโยชน์

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

กีฬา

Rajabhat Mahasarakham University

ตัวบ่งชี้

1. มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

1.5.2 มาตรฐานการศึกษา ด้านกระบวนการ

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงาน
อย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารชัดเจน
2. มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงาน
ของสถานศึกษา และตัวชี้วัดความสำเร็จ
3. มีการปฏิบัติตามแผน
4. มีการนิเทศ ติดตาม ประเมิน เปรียบเทียบเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง
5. มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการและ
ทันต่อการใช้งาน
6. มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน

7. มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา
2. มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษา และชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน
3. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
4. ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

1. จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด เป็นระเบียบ ปลอดภัย
2. จัดระบบป้องกันให้สถานศึกษาปลอดสารพิษ สิ่งเสพติด อาชญากรรม และอบายมุข
3. จัดระบบสาธารณูปโภคที่ดี
4. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครู และบุคลากรอย่างเพียงพอ และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร/ครู ตามความจำเป็นและเหมาะสม อย่างสม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้

1. จัดครูเข้าสอนตรงตามสาขาวิชา หรือความถนัด หรือความรู้ความสามารถ
2. ครูได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้สอนหรือปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง
3. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร
ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้

1. มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของ
ท้องถิ่นโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
2. มีการจัดแนวทางการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ความ
ต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม ให้สามารถเชื่อมโยง
แก้ปัญหาท้องถิ่นได้ และนำไปปฏิบัติได้จริง

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับ
ธรรมชาติของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์
คิดสังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษา
หาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสม
มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของ
ผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา
สุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ
ความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธี
9. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตน และมีความ
กระตือรือร้นในการไปเรียน

1.5.3 มาตรฐานการศึกษา ด้านปัจจัย

มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี
ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารมีความเมตตากรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์
3. ผู้บริหารมีการครองตนที่ดี ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่เกี่ยวข้องกับ

อบายมุข สิ่งเสพติด

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ
ตัวบ่งชี้

1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง
2. ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของ

ผู้เกี่ยวข้อง

3. ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University
มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิญญาณความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม
ตัวบ่งชี้

1. ครูมีความเอื้ออาทร เข้าใจ และเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอ

และเท่าเทียมกัน

2. ครูมีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ได้ และรับฟังความคิดเห็น

ของผู้อื่น

3. ครูมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนา

ผู้เรียน

4. ครูวางตนเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติและ

บุคลิกภาพ

5. ครูมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้

1. ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายของการจัดการศึกษา
2. ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนและ

กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ

มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้

1. ครูมีนิสัยรักการแสวงหาความรู้และข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน

2. ครูมีความสามารถในการศึกษา วิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

3. ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขสถานการณ์ได้

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

ตัวบ่งชี้

1. ครูมีความถนัด/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ

2. มีจำนวนครูตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้

1. มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

2. มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 26 สถานศึกษามีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

ตัวบ่งชี้

1. มีอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 27 ชุมชน / ผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุน การจัดการและการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้

1. ผู้ปกครองมีความรัก ความเข้าใจ เอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอน บุตรหลานและเป็นแบบอย่างที่ดี
2. ชุมชน/ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษา และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยในประเทศ

กรมสามัญศึกษา (2541ก : 52-54) ทำการประเมินผลการดำเนินงาน ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการศึกษาพบว่า

1. เมื่อพิจารณาผลการประเมินความคิดเห็นของครู-อาจารย์และนักเรียนในการดำเนินงานปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน คืออยู่ในระดับปานกลางทุกรายการเช่นกันและค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาเป็นงานปกติและดำเนินการดีที่สุดตามกำลังความสามารถของโรงเรียนอยู่แล้ว นโยบายการปฏิรูปการศึกษาจึงมิใช่สิ่งใหม่ที่ปรากฏอยู่ในการดำเนินงานปกติของโรงเรียน

2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาตามความคิดเห็นของนักเรียน ถึงแม้ว่าโดยภาพรวมจะมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง แต่พบว่าบางรายการอยู่ในระดับมาก คือ "ครู-อาจารย์มีความตั้งใจในการสอน" "ครู-อาจารย์มีความรักสามัคคีกัน" และ "ครู-อาจารย์เอาใจใส่นักเรียนที่เรียนในรายวิชาที่สอนทั่วถึง" ซึ่งผลการประเมินจากความคิดเห็นของครู-อาจารย์ ในด้านนี้พบว่า รายการ "ครู-อาจารย์ในหมวดวิชาของท่านมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่" เพียงรายการเดียวที่ครู-อาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของโครงการหรือกิจกรรม ตามแนวทางการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในด้านนี้

3. เมื่อพิจารณาการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการแต่หากพิจารณาความคิดเห็นของนักเรียนจะพบว่าในรายการ "นักเรียนมีความภูมิใจกับการที่โรงเรียนได้รับรางวัลต่าง ๆ" นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในด้านปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษานักเรียนมีความคิดเห็นเห็นว่า "ครู-อาจารย์มีความตั้งใจในการสอน" "ครู-อาจารย์มีความ

รักสามัคคีกัน" และ "ครู-อาจารย์เอาใจใส่นักเรียนที่เรียนในรายวิชาที่สอนทั่วถึง" ซึ่งสอดคล้องกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับรายการที่ครู-อาจารย์มีความคิดเห็นว่า "ครู-อาจารย์ในหมวดวิชา มีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่" จึงทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจเช่นกัน ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันเช่นกัน สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลถึงความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง

สันติ สุขโพธิ์น้อย (2542:บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติมาตรฐานการศึกษา ด้านกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนโดยส่วนรวม มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษา ด้านกระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ด้านส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอและด้านมีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ส่วนที่เหลืออีก 3 ด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษา ด้านกระบวนการจัดการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3-4 ด้านอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติในอีก 2-3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ด้านส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครูตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ และด้านมีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น แต่ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก มีการปฏิบัติโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน ทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษา ด้านกระบวนการจัดการศึกษาโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติ โดยภาพรวมและด้านมีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น มากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง มีการปฏิบัติในด้านมีการจัดองค์กรโครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาและด้านมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพ

อนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียนมากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กและผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติในด้านส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ มากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก

สุเทพ กองมณี (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า

1. ครู-อาจารย์ โดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นผู้บริหาร ปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดหนองคาย ทั้งโดยภาพรวมและเป็นงานทั้ง 7 งาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีรายชื่อที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละงานดังนี้ งานบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือที่แนะ ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานแก่ครู-อาจารย์ งานธุรการ การเก็บรักษาและตอบโต้หนังสือ ผู้บริหารให้ความสำคัญมาก งานวิชาการ การติดตามการวัดผลประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตร งานปกครองนักเรียน ผู้บริหารสนับสนุนบุคลากรในโรงเรียน ประพฤติตนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง งานบริการ มีการส่งเสริมให้มีคณะกรรมการนักเรียน งานโรงเรียนกับชุมชน ผู้นำท้องถิ่นและผู้ปกครองนักเรียนให้การยอมรับว่าโรงเรียนมีคุณภาพ งานอาคารสถานที่ ให้ความสำคัญที่จะปรับปรุงบริเวณโรงเรียน

2. ครู-อาจารย์ ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู-อาจารย์ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นผู้บริหารมีการปฏิบัติงานในงานการบริหารงานทั่วไป งานวิชาการ งานปกครองนักเรียน งานโรงเรียนกับชุมชน และงานบริหารอาคารสถานที่ น้อยกว่าความคิดเห็นของครู-อาจารย์โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง น้อยกว่าความคิดเห็นของครู-อาจารย์ ในโรงเรียนขนาดกลาง ด้านงานธุรการและน้อยกว่าความคิดเห็นของครู-อาจารย์ในโรงเรียนขนาดเล็กในด้านงานบริการ

อัมพร ดีมา (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคายผลการศึกษาพบว่า

1. ครูสายปฏิบัติการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 10 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

2. เมื่อจำแนกตามเพศและอายุ

2.1 ครูเพศชายและเพศหญิง มีการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2.2 ครูอายุต่ำกว่า 35 ปี และครูอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เมื่อจำแนกตามเพศและอายุ พบว่า

3.1 ครูเพศชายและเพศหญิง มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

3.2 ครูอายุต่ำกว่า 35 ปี และอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป มีระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
สมภพ ยนต์พันธ์ (2543:บคคดยอ) ได้ศึกษาค้นคว้าการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มที่ 4 พบว่า

1. บุคลากรโดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพ และบุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เห็นว่า มีการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มที่ 4 โดยส่วนรวมและเป็นรายแผนงานทั้ง 3 แผนงาน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาเห็นว่าการปฏิบัติงานดังกล่าวโดยรวมและแผนงานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน อยู่ในระดับปานกลางและเห็นว่าการปฏิบัติงานอีก 2 รายแผนงานที่เหลืออยู่ในระดับมาก คือ แผนงานส่งเสริมวิชาการและแผนงานส่งเสริมนโยบายของกระทรวงและส่งเสริมการแก้ปัญหา

2. บุคลากรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ในแต่ละแผนงาน ดังนี้ แผนงานส่งเสริมวิชาการควรมีแผนงานการบริหาร การจัดการ แผนงานหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ แผนงานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน กลุ่มควรปฏิบัติร่วมกันทุกกิจกรรม เพื่อให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในกลุ่ม แผนงานส่งเสริมนโยบายของกระทรวงและส่งเสริมการแก้ปัญหา ควรจัดสรรงบประมาณให้

เพียงพอในการสนับสนุนเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวง และควรมีการประสานงานกัน อย่างสม่ำเสมอภายในกลุ่มโรงเรียน

นิวัติ สุวรรณชัยรบ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้าราชการครูโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน อยู่ในระดับพอใช้ คือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา และด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนและมีความคิดเห็นผลต่อการดำเนินงานอีก 2 ด้าน อยู่ในระดับดี คือ การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาและการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาเมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนและสถานภาพ พบว่า

1.1 ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้และผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดี ในด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา นอกนั้นอยู่ในระดับพอใช้ ส่วนครู-อาจารย์มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดี ในด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา นอกนั้นอยู่ในระดับพอใช้

1.2 ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้และข้าราชการครูในโรงเรียนทุกขนาดมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีในด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาและข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดี ในด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาด้านอื่นๆ ที่เหลืออยู่ในระดับพอใช้

2. ผู้บริหารและครู-อาจารย์มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู-อาจารย์มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานมากกว่าผู้บริหารและข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นโดยรวมมากกว่าข้าราชการครูโรงเรียน

ขนาดเล็ก และข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นมากกว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็กในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาและไม่พบ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดของโรงเรียนต่อความคิดเห็นการดำเนินงานโดยรวม และเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน

ชัยวัฒน์ พันธุ์เดช (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การปฏิบัติงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้าราชการครูโดยส่วนรวมมีปัญหาการปฏิบัติงานตามแนวทางปฏิรูป การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมและ เป็นรายด้าน 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการ ปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ผู้บริหารมีปัญหาโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาด้าน ปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนครู-อาจารย์มีปัญหาโดย ภาพรวมและเป็นรายด้าน 3 ด้านอยู่ในระดับมาก และปัญหาด้านการปฏิรูประบบการบริหาร การศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

2. ข้าราชการครูได้เสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังนี้ ปัญหาด้านการปฏิรูป โรงเรียนและสถานศึกษา ควรสำรวจข้อมูลและจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับความจำเป็น ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรพัฒนาครูโดยส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมศึกษา ดูงานตามสายงานอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการ สอนควรให้ครูพัฒนาดตนเองและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการสอนโดยการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ด้านการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา ควรให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารและ การจัดการศึกษา

บรรพันธ์ แสนโสม (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานของทีมงาน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยา จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัย พบว่า

1. โรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยา มีการปฏิบัติงานของทีมงานในแต่ละงาน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ฉบับปรับปรุงใหม่ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2539 เพื่อพัฒนาโรงเรียนตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา อาจารย์ทุกคน ได้มีส่วนร่วม

ในการวางแผนปฏิบัติงานของทีมงานแต่ละงาน มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร มีการสรุปผลและรายงานผลการปฏิบัติงานทุกเดือนเพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานต่อไป

2. โรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยา ได้พบปัญหาการปฏิบัติงานของทีมงานในแต่ละงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ฉบับปรับปรุงใหม่ ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2539 ดังนี้ บุคลากรในการปฏิบัติงานของทีมงานในแต่ละงานมีน้อยและ มีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการปฏิบัติหน้าที่พิเศษที่ได้รับมอบหมายจากทาง โรงเรียน บุคลากรขาดประสบการณ์ในการทำงาน งบประมาณที่จะมาสนับสนุนการปฏิบัติงานมี น้อยไม่เพียงพอกับการพัฒนางานและพัฒนาบุคลากร อาคารสถานที่เรียน โรงอาหาร อาคาร หอประชุม มีไม่เพียงพอกับความต้องการที่จะให้บริการกับนักเรียนและชุมชน

3. โรงเรียนหนองสูงสามัคคีวิทยาได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่พบจาก การปฏิบัติงานของทีมงานในแต่ละงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา ดังนี้

จัดอบรมประชุมสัมมนาครู-อาจารย์ บุคลากรในโรงเรียน พร้อมทั้งส่งครู- อาจารย์ไปประชุมสัมมนา ศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ วิทยากรที่แปลกใหม่นำมาพัฒนา งาน โรงเรียนได้จัดหางบประมาณในรูปแบบการทำบุญผ้าป่าสามัคคีเพื่อการศึกษาทั้งจากศิษย์เก่า ผู้ปกครองนักเรียนและผู้มีจิตศรัทธา ด้านการบริหารอาคารสถานที่ได้ดำเนินการแก้ปัญหา ห้องเรียนห้องบริการไม่เพียงพอโดยการจัดการเรียนการสอนแบบให้นักเรียนเดินเรียน คาบว่าง ให้เข้าห้องสมุดหรือรับประทานอาหารที่โรงอาหารได้ตลอดเวลาที่มีคาบว่าง นอกจากนั้นทาง โรงเรียนยังได้จัดสรรหาคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้ง ขอความร่วมมือจากสถาบันราชภัฏสกลนครส่งนักศึกษา มาช่วยสอนในรายวิชาที่ขาดแคลน ครูผู้สอนทุกภาคเรียน

เช็มเพชร กำหอม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเข้าใจมาตรฐาน การศึกษาด้านกระบวนการของบุคลากร ตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญ ศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วย ผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเข้าใจโดยรวมทุกมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความ เข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ 1 มีการบริหาร และจัดการอย่างมีระบบ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเข้าใจอยู่ใน ระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความเข้าใจอยู่ระดับปานกลาง มาตรฐานที่ 2 มีการจัดการเรียน

การสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง มาตรฐานที่ 3 มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง มาตรฐานที่ 4 มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง มาตรฐานที่ 5 มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก มาตรฐานที่ 6 มีการพัฒนาครูและบุคลากรอื่นให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้เต็มศักยภาพ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง และ มาตรฐานที่ 7 ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรรัฐและเอกชนในการจัดและพัฒนาศึกษาผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง

คำปุ่น ภูเงิน (2544:บทคัดย่อ)ได้ศึกษาการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ในโรงเรียนในเขตเทศบาลและโรงเรียนนอกเขตเทศบาล พบว่า 1) บุคลากรโดยรวมและจำแนกที่ตั้งโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่มีที่ตั้งต่างกัน เห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านกระบวนการและด้านปัจจัยไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ด้านผลผลิตปัญหาที่พบมากที่สุดคือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ด้านกระบวนการมีปัญหาที่มากที่สุดคือ การไม่นำผลการประเมินไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน ด้านปัจจัย ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การขาดงบประมาณ

2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Smith (1991 : 105) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ณ มลรัฐจอร์เจีย ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบที่มีส่วนที่สำคัญต่อ

ประสิทธิภาพของโรงเรียน คือ โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานอยู่เสมอ มีระบบการดำเนินงานด้านวิชาการที่เข้มแข็ง มีบรรยากาศทางวิชาการ มีผู้นำองค์กรที่เข้มแข็งเป้าหมายและความคาดหวังที่สูงในการปฏิบัติงาน

Dondero (1993 : 115) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการโรงเรียนที่อาศัยโรงเรียนพื้นฐานระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครูประสิทธิผลของโรงเรียนและความพึงพอใจในผลการศึกษาพบว่า การจัดการโรงเรียนที่อาศัยโรงเรียนเป็นพื้นฐานมีการจัดการโรงเรียนตามข้อเสนอแนะของครูผู้ร่วมงาน โดนกำหนดบทบาทหน้าที่ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการกำหนดกฎระเบียบในการปกครองตนเอง จะพบว่า ครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจร่วมกันมีความสุข รอบคอบ โรงเรียนมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การที่ครู ได้มีโอกาสในการร่วมตัดสินใจ พบว่า มีความสัมพันธ์ในด้านบวกกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

Patricia (1994 : 105) ได้ศึกษาการประเมินผลความก้าวหน้าไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมปฏิบัติในประเทศเยอรมัน สวีเดน ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในระบบที่มีการประกันคุณภาพการศึกษานั้น อาศัยกลไกทางสังคมช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในประเทศเยอรมันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง การประกันคุณภาพการศึกษาและการควบคุมการประเมินคือ กระบวนการที่ชัดเจน ในประเทศนิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับการประเมินบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษานำเอากระบวนการสอนมาตรฐานกลางซึ่งอ้างอิงไปสู่การยอมรับที่เป็นมาตรฐาน มีการเตรียมการอย่างมีแบบแผนสู่การควบคุมคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและการศึกษาขั้นสูงต่อไป

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การดำเนินงานการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลคุณภาพการศึกษา มีข้อกำหนดมาตรฐานการศึกษา ในการดำเนินงานไว้ 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย